Filmová veda, dejiny filmovej vedy, filmografia :)

Súčasť vied o umení zaoberajúca sa teóriou, kritikou, estetikou a históriou filmu.

Základné oblasti filmovej vedy sú:

- Dejiny filmového umenia.
- Otázky sociologického a sociálno-psychologického pôsobenia filmu na divákov, teória komunikácie a masovej kultúry,
- Estetika, teória informácií a sémantika.

Táto problematika sa týka hlavne filmovej reči (významné analýzy od E. Morina, J. Mitryho, S. Kracauera, J. Plažewského, S. Ejzenštejna a i.)

Teoretické zovšeobecnenia z obdobia nemého filmu (1896 až 1930) a zvukového filmu (po 1930) sa od seba výrazne líšia. Vývoj filmovej vedy prebiehal od prakticko-technických úloh a od reklamného a spravodajského komentovania k cieľavedomej filmovej kritike a k dejinám kinematografie. História filmu sa formovala ako uznávaná disciplína dejín kultúry (ako **filmografia**).

Prvé práce o filme sa zaoberali všeobecnými, technickými a sociologickými problémami. Za prvú teoretickú stať o filme možno pokladať spis *Kinema* (1908) od českého profesora V. Tilleho. (Tento fakt bol objavený iba nedávno, doteraz sa za priekopníka filmovej vedy považoval R. Canudo, ktorý prvé štúdie napísal v roku 1916). Prvé faktografické dejiny filmu *History of the Cinema* napísal R. Grau (1916).

Autormi prvých kritík a článkov boli Delluc, Colette, Cendrars, Cocteau a i., prvých esejí J. Epstein – *Bonjour Cinéma* (Dobrý deň film, 1921).

Vývoj nemého filmu zovšeobecňujú tri syntetické práce, ktoré tvoria ucelený teoretický systém: základné dielo *Million and One Night* od T. Ramsaya (Milión a jedna noc, 1926), prvá estetika filmu od B. Balázsa *Der sichtbare Mensch oder die Kultur des Films* (Viditeľný človek alebo kultúra filmu, 1924) a *Der Film als Kunst* (Film ako umenie) od R. Arnheima (1931). V tom istom období vychádzajú aj prvé teoretické práce Ejzenštejna a Pudovkina.

V období zvukového filmu sa podstatne rozvinula filmová kritika a historiografia. Z dejín filmu sa ťažisko filmovej vedy prenieslo na všeobecnú teóriu filmu. Podstatné úvahy o estetike filmu obsahujú diela S. M. Ejzenštejna *Film Form* Filmová forma, 1942), a *Film Sense* (Znysel filmu, 1943). V roku 1946 vyšlo základné dielo všeobecnej filmovej vedy. *Essai sur les principes d'une philosophie du Cinéma* (Úvaha o základoch filozofie filmu) od G. Cohen-Séata, filozoficko-psychologické úvahy A. Malrauxa *Esquisse d'une Psychologie du Cinéma* (Náčrt psychologie filmu) a *L'Intelligence d'une Machine* (Inteligencia stroja) od J. Epsteina.

Prvú syntézu vývoja zvukového filmu podáva *Theory oj Film* (Teória filmu, 1960) od S. Kraceura. Koncom päťdesiatych rokov sa začal uplatňovať snahy, aby si film vytvoril svoju vlastnú reč. Ich výsledkom bol vznik nových vĺn a nových filmových štýlov v šesťdesiatych rokov. Intenzívne sa diskutovalo o filmovej reči. Začala sa dôsledne uplatňovať téza, že filmovú vedu ovplyvňuje nielen estetika, psychológia a sociológia, ale i sémantika a teória masovej kultúry a oznamovacích prostriedkov. V podstatnej miere sa začala využívať obsahová analýza filmov. Film sa stal objektom aj iných vedných disciplín. Tieto tendencie sa uplatňujú v diele E. Morina o dialektických aspektoch estetiky a sociológie kinematografie *La Cinéma ou l'homme imaginaire* (Film alebo neskutočný človek, 1957), v súbore prác A. Bazina *Qu'est ce que le Cinéma* (Čo je film, 1958) a G. Cohen-Séata *Problémes du cinéma et de l'information visuelle* (Problémy filmu a vizuálnych informácií, 1961) o sociológii vizuálnej komunikácie. Vyvrcholujú v diele J. Mitryho o estetike a teórii filmu *Estétique et psychologie du cinéma* (Estetika a psychológia filmu, 1963, 1965), v pokusoch Ch. Metza využiť sématiku na rozbor prvkov filmovej reči (1966, 1967) a v polemike k týmto úvahám (U. Ecco, 1967).

Hlavné inštitúcie filmovej vedy sa vyvinuli z pôvodných archívnych centier v tridsiatich rokoch 20. storočia: moskovský VGIK, Film Library of the Museum of Modern Art v New Yorku, British Film Institute v Londýne a Institut für Publizistik v Berlíne. Po druhej svetovej vojne vznikli ďalšie špecializované inštitúcie, najmä Institut de filmologie na parížskej Sorbonne (1946), Das Deutsche Institut für Filmkunde vo Wiesbadene (1953) a centrum filmovej estetiky vo Varšave.

Dnes existuje o filme množstvo kvalitných vedeckých publikácií a odborných časopisov.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania